

**Suomalaisten Nimukka- ja Lausukka-
(eli Tehdikkö-) sanojen jakauntumisesta,**

taivutuksen suhteen,

ynnä

täydellinen Käytelmä- elikkä ”ijestys”-kaava monin esimerkin,
sekä selityksineen ruotsiksi kieliopin säännöistä
kirjasin- eli puustavi-muutoksia varten.

Korkeesti-yhdistetyn hist.-kiel. tiede-kunnan

suostumuksella julkisesti tutkisteltaa esitellyt

T:r H. Konst. Korander,

Lukion apulainen;

Hist.-kiel. tiede’kunnan opetushuoneessa 30:ntenä p. toukok. 1859,

tav. aik. puolip. e.

Helsingissä, 1859,

J. C. Frenckellin ja pojan luona.

Nuori, ylevä-toivoinen Suomen kirjaelia Y. K(oskinen), joka on, paitsi monen muun hyvän, toimittanu kaksij kirjaista, nimeltä "Läseöfningar i Finska språket", mainitsee jälkimäisen nide-vih'on esipuheessa, Suomen lausukoiden, jotka, samote kuin nimukat, Eurénin kieli-opissa jaetaan kuuteen eri luokkaan, paraite jakauntuvan kolmeen parveen. Nämä 3 parvea kuitenkin eivät ole ihan samat kuin minun antamani kieliopin 3 taivutusta. Minun taivutusluokkani ovat muka *tarkoin*, Eurénin luokkiin, seuraavassa suhteessa:

$\frac{1}{\text{I}}$

  $\frac{2}{\text{II III IV V}}$

  $\frac{3}{\text{VI}}$; vaan herra

Y. K. yhdistää kolmanteen eli viimeiseen parveen useimmat Eurénin V:nnen luokan lausukat. Koska nimittäen nämä, joilla alkuperäisesti siteenä, sana-varren eli vartalon ja taivutus-päätteen välillä, on *ä* (*a*), tämän *ä* (*a*):nsa muuttaat (*t*:ksi) milloin vaan *t* tahi *n* taikka *k* seuraa taivutus-päätteen alkuna, esim.

Hävittäköön, *hävinnen* (alkuaan: *hävitnen*¹), *häviten* (*-itten*²) ja *hävitä*,
 ynnä *hävittiin*, *-itty*, *-ityn* j. n. e., lausukasta: *häviä*;
Hävetköön, *hävennen* (*hävetnen*), *häveten*² ja *hävetä*, — lausuk-
 kaa: *häpeä*, *häpee*;

¹ *Tn* muuttuu *nn*:ksi niin-ikään sanoissa: *vuotena* (= *vuotna*), *vuonna*; *täytenä*, *täynnä*.

² *T*, samote kuin *p* ja *k*, pehmenee tavuun päättyessä kerrakkeella tahikka puoliholla; ja siis, kaksinkertaisena ollen, muuttuu yksiker-
 taiseksi; esim. *opetan* ja *opeta*, sanasta "opettaa".

pel'ätkö, pel'änne (-ätne), pel'äten ja -ätä', lausukkaa: pelkää;
 upotko, uponne (-otne), upoten ja -ota', — lausukkaa: uppoa (-oo);
 pudotko, pudonne, pudoten . . . . . putoa (-oo);
 kirotko, kironne, kiroten . . . . . kiroa . , ja
 vastatko, vastanne, vastaten . . . . . vastaa, —

niin sanoista, joiden varsi päättyy e:llä, h:ra Y. K. näkyy sinne (viimeiseen luokkaan) eroittavan kaikki lausukat, jotka taivutettaessa — k:n, n:n tai t:n edellä — kadottaat ³ eli, h. Y. K:n

³ Kaikilta useampi-tavuisilta lausukka-varsilta, s. o. kaikissa jälkimäisten parvien lausukoissa, kolmannen olion (eli tekiön, *persona*) nyky-aikaa, kirjoittama tahallaan, mainion Kellgréni vainajamme mukaan, kaiketta v:ttä eli vättä (*vatta*), — miten sitä Suomen itäisessä murte'essa, lyhennettynä, äännetäänki. — Tuon hyly-kerakkeen, samote kuin heimolaisensa, sanotun (3:nnen) olion Yksikössä käyttämän, *p* (*pi*):n säästäisimmä Tulevaa lausukan aika-temppeä (*tempus futur.*) eli Alkamatoita Tekoa (*actio impendens*) merkitsemään, jota länsi-murteen mukaan toimitetuissa laki- ja kirkko-kirjoissamme laaditaan apu-lausukalla: pitää. Ikimuistettava Kastrénimme-ki päättää, erinomattain Tsheremissin ja niin-ikään Suomen heimoksi arvelmansa Samojedin kielien johdosta, tuon *pi*:n olevan tulevaisuutta tarkoittamassa. — Ainakin ei *p* eikä *v* sovi kolmannen olion tuntu-merkiksi, koska ovat *huuli*-kerakeita ja siis sukua l:sen olion merkillen, joka on *m* (jäännös eli alku-kirjain l:sen olion asemo-nimukoita: minä, *me*), vaikka se Yksikössä muuttuu meidän kansan kielissä vallitsevan laki-säännön mukaan, mikä, ei suvaiten *m*:ää tavuun lopussa, jos ei huuli-kerake tule lähinnä perässä, vaatii sitä *n*:ksi, esim. sanoissa: *lumta* (alkuaan *lumta*), *onneton* . . . (varresta *onnetoma*). — Sekä naapurissamme Lapissa että etenkin eteläisimmissä, Suomesta etäisimmissä, heimokielissä — jos muka Kastrénin ja muiden mukaan semmoisina pidämmä vielä Tatarilaisetki, — juuri *b*, Suomen *p*:tä ja *v*:tä läheisin aina, onkin l:sen olion merkinä. Tietty myös on että, tavataksemme omituista tulevan ajan sana-mutkaa Suomen heimo-kielissä, emme tarvitse tunnustaa sukulaisuutemme

sanoen, "pois sysäät (utskjuta)" tuon ensä, mikä tapahtuu (en sattuesssa olemaan) sujuvaisten kerakkehien *l, n, r, s:n* perästä; esim.

1:o.	2:o.
<i>Panko'on</i> , <i>pannee</i> , <i>pantu</i> ja <i>panna'</i> (panda'), varresta: <i>pane</i> ;	<i>Paratko'</i> , <i>paranne'</i> , <i>parattu</i> ja <i>parata'</i> , varsi: <i>parane</i> ;
<i>Tulkoon</i> , <i>tulle'</i> (tulne), <i>tultu</i> , <i>tulla'</i> (-lda'), varr. <i>tule</i> ;	<i>Taretko</i> , <i>tar'enne</i> , <i>tarettu</i> ja <i>tareta'</i> , varsi: <i>tarkene</i> ;
<i>Arvelko'</i> , <i>arvelne</i> l. <i>-lle</i> , <i>arveltu</i> ja <i>arvella'</i> , v. <i>arvele</i> ;	<i>Tarvitko</i> , <i>-inne</i> , <i>-ittu</i> ja <i>-ita'</i> , v. <i>tarvitse</i> ;

ulottuvan Tatarilaisiin asti — josta loittoisasta heimosta kuitenkin, esim. kuuluisesta Turkin kansasta, ei lie meillen häpeetä. — Indo-eurooppalaisissaki kielissä *huuli*-äänen olevan sekä 1:sen (*eikä muun*) olion että *tulevan* ajan tuntomerkinä, älytään jo Latinastaki.

Siitä ei huoli' hätäellä että Wiron kieli-murteessa ja itsen Suomenkin 1:sen luokan harvoissa lausukoissa — Monikossa varmaan-ki — tuo huuli-kerake kuitenkin jääpi nykyaikaan-kin (esim. *saavat*, *lyövät*, *vievät*); vielä vähemmin siitä että tuleva-aikamme niin näyttäisi pysyvän yhtä oliottomana kuin ennenkin (apulausukkaa käytäessä), s. o. ensimmäistä ja toista oliaa kaipaavaksi eli nyky-ajasta lainaavaksi. Ei-hän Latinassakaan hyl'ätä Nimukoilta Ablativo- ja Vocativo-siojansa, vaikka näillä ei ole omituista (Nominativosta ja Dativosta eroavata) Monikko-lukua — Vocativolla tuskin Yksikkökään, Nominativosta muka erilaista. Ei myöskään heitetä Latinan lausukassa omituista *tulevaa* aikaa (seikka, asiaamme sangen sopiva muistaa), päättäneeltäkään laadulta (*perf.* l. *exact.*), jossa se on päätetyn Arvelo- eli Mutka-tavan (*Conjunctiv. perf.*) kaltainen *kai*kissa *oloissa*, *pait*si Yksikön ensimmäistä, ja *kussakin eri käytelmässä* eli "ijestämisessä" (*conjugatio*).

Jo ammin olen esitelly, Maininnassa (*particip., adject. modus*) myös saavan Tulev. aikaa, nyky-ajan maininta-varteen lisäämällä: *ise* (Nominat. *-is*, *-inen*), joka päätte, tavallisen Nimukan varteen liitettynä, merkitsee jotaki Nimukasta *syntyä*ä.

Surko, *surne* (-rre), *surtu* ja *surra'* (-rta), varresta: *sure*;
Peskö, *pesne*, *pesty* ja *pestä'* (-ssä),
 v. *pese*;
Nuolko, *-lne*, *ltu* ja *nuolla'* (-lta),
 v. *nuole*.

Enetkö, *enenne*, *enetty* ja *enettä'*,
 varsi: *enene*;
Kapaloitko, *-inne*, *-ittu* ja *-ita'*,
 v. *kapaloitse*.

Näissä kaikissa kyllä *tä* (*ta*) voipi olla Infinitivon eli Nimitavan tuntomerkinä, vaikka edellisessä (1:o) rivissä — jonka lausukoiden varsi on lyhyt tahi (missä on pitennyt, kertaelevissa lausukoissa) päättyy *l(e)*:llä — tavallisten kieli-lakien mukaan, tavuun sulkeuntuen (puolihoon päättymällä: *tä'*, *ta'*), *t* pyytää — pehmettyään (*d*:ksi) — muuttua sen kerakkeen kaltaiseksi mikä sattuu olemaan vieressä, etenkin jos tämä on sujuvaisempi (*l*, *n*) ja sen lähinnä edellä lyhyt ääntiö. Vaan että siitä myös sanotun (1:o) rivin lausukoiden *varsi-pääte* (*e*) olisi, *samote* kuin *side* — *ä* (*a*) — ”VI:nnen luokan” lausukoissa, muuttunu *t*:ksi, siitä ei huomata mitään varmaa merkkiä jällellä.⁴ Ja, — mikä vielä mainittavampi

⁴ Tosin lausukat ”*tehdä*” (varr.: *teke*) ja ”*nähdä*” (v.: *näke*) Toivontatavassaan (*tehdös*, *nähdös*, *tehkö* j. n. e.) antaat vähä muistutusta eli selkoa semmoisesta *t*:stä, *k*:n edellä varmaanki. Sillä, joskin emme pitäisi minään nuita toisen (*sinä*) olion harvoin tavattuja Toivontia (”*tehdös*, *nähdös*”), niin kuitenkin on tunnustaminen että, jos tuo *e* toivonta-varsissa ei olisi muuttunut *t*:ksi, vaan tykkänään kadonnut, olisipa vaikea selittää’ minkä vuoksi edellinen *k* muuttuu *h*:ksi siellä, — joka ei suinkaan tapahdu *k*:n edessä — vaan *t*:n (esim.: *tehty*, *tehtää* j. n. e.; *rehtori* = *rektor*; *tohtori*). — Mutta koska noiden lausukkojen varsi-pääte’kerake (*k*) ei ole sujuvainen, niin niistä ei ole varmasti luotettavaa todistusta *le*-, *ne*- ja *re*-päätteisten lausukkarvarsien laidasta — *k*:n-kaan edellä. Sujuvaisten muka kerrakkehien *perästä* *t* ei milloinkaan (enemmän kuin muutkaan kerakkeet) katoa’,

on, — s:ää, tuntomerkinä Kerronta-tavallen (*praeterit.*), ei tavata missään muualla kuin VI:nnessä eli viimisessä lausukka-luokassa. Ei muka sanota *paransi* — vaan ”*parani*” — kuin paranemisesta (ei *parantamisesta*) lie puhe, — eikä varresta ”*pakene*” synny *pa'ensi* mutta *pakeni* j. n. e., vaikka sanotaan: *hävisi* (v. *häviä*), *häpesi* . . .

Siis jos ei nuita *e*-päätteisiä lausukka-varsia, jotka toivutettaessa (*k:n* ja *t:n* edellä) kadottaat sanotun *e:nsä*, mielitä pitää⁵ säännöttöminä, miten tähän asti,⁵ niin taitaa olla parasta että heistä tehdään kokonaan eri parvi, joka vielä saattaisi jakauntua kahteen luokkaan. — Nimukoista, jotka Suomen kielessä merkittävästi, taivutuksen suhteen, jakauntumisessa vetäät yhtä köyttä lausukoiden kanssa, saisi niin-ikään uuden samallaisen parven, jota olisivat kaikki yksinkertaisella ääntiöllä (*vocal.*) päättyvät varret, joiden mainittu pääte-äänike Infinitivossa katoaa; esim.

---

peräti, miten *k:n* jälkeen tavuun lopussa. Sanotaan esim.: *jälttä*, *kaantta*, *purтта*; mutta ei *lahтта* (vaan: *lahta*), eikä *kahtta*.

Paremmat todistuksen (tuommoisen *e:n* muuttumisesta *t:ksi*) antaisivat Toivonnat (2 *pers. sing.*): *pannos* ja *männös*, — jos muka olisivat paremmin tutut, nämä tällaiset vanhat mutkat. — Sillä joll'ei, toivonta-varsiin ”*paneko*” ja ”*mänekö*”, olisi *e:n* sijaan pistäiny *t*, samote kuin varteen ”*paraneko*” (= *paratko*), niin ei tiedä minkä takia ei mainittu 2:n persona kuuluisi: ”*pangos*, *mängös*”. *G:ksi*-hän pehmenevä *k* muuttuu *n:n* perästä aina.

⁵ Selvintä, ainakin alkavillen oppilaisille, lie esitellä että niissä kohdin (esim. Käkennässä, Arvelossa ja koko Passivossa), missä *k*, *n* tahi *t* (*d*) on taivutus-päätteen alkuperäisenä alkuna, nämä *e*-päätteiset lausukka-varret mänettävät tuon *e:nsä*, — vaan edellinen tässä yllä asetettu rivi heitä saapi samat taivutus-päätteet kuin 1:sen yleisen luokan lausukat, ja jälkimäinen (2:o), kadottaen viimeiset eli ”*side*” kerrakkeensaki, taipuu samoin kuin viimeinen eli VI:s luokka.

1:o. Nimukat, joiden varsi-päätteen edellä on kerake.			2:o. a) Ne, joiden varsi-päätteen (en) edellä on äänike (y, ä, u):		
<i>Tuli</i>	(varsi: tule)	Infin. "tul ^{ta} ";	<i>Lyhyt</i>	(v. lyhye),	Infin. "lyhyttä";
<i>Uni</i>	" une	" un ^{ta} ;	<i>olut</i>	" olue	" olutta;
<i>hiiri</i>	" hiire	" hiirtä;	<i>kytkyt</i>	" kytkye,	" kytkyttä;
<i>orsi</i>	" or ^{te}	" ort ^{ta} ;	<i>kätkyt</i>	" -ye	" -yttä;
<i>tytär</i>	" tyttäre	" tyttä ^{rtä} ;	<i>kevät</i>	" -äe	" -ättä;
<i>vemmel</i>	" vemp ^{ele}	" vemmeltä;	<i>venät</i>	" -äe	" -ättä;
<i>ammen</i>	" -ene	" amment ^a ;	<i>pävyt</i>	" -ye	" -yttä;
<i>höyhen</i>	" -ene	" höyhentä;	<i>kuudut (l. kuuhut)</i>	" kuutue	" kuudutta;
<i>avain</i>	" -ime	" -inta;	<i>tiedyt</i>	" tietye	" tiedyttä;
<i>laidun</i>	" lait ^{ume}	" laidun ^{ta} ;	<i>mennyt (genit. menne'en)</i>	" menne'en	" mennyttä;
<i>lapsi</i>	" lapse	" last ^a ;	<i>olnut (l. ollut)</i>	" -utta;	" -utta;
<i>sormus</i>	" sormuk ^{se}	" sormust ^a ;	<i>kevyt (genit. kepeen l. keveen)</i>	" -veen	" kevyttä.
<i>lennätin</i>	" -time	" lennätintä;			
<i>vanhuus</i>	" -uute	" vanhuutt ^a ;			
<i>pimeys</i>	" -yte	" pimeyttä;			
<i>onnettomuus</i>	" -uute	" -uutta;			
<i>ihminen</i>	" ihmise	" -istä;			
<i>ukkoinen</i>	" -oise	" -ista;			
<i>Lemmetär</i>	" -ttäre	" Lemmetärtä;	<i>Kolmaas,</i>	v. kolmante,	Infin. kolmatta;
<i>Tikatar</i>	" -ttare	" Tikatarta;	<i>neljäas</i>	" neljante	" neljättä;
<i>Matikainen</i>	" -kaise	" Matikais ^{ta} ;	<i>viideas</i>	" viidente	" viidettä;
<i>Kilpinen</i>	" -pise	" Kilpistä.	<i>kahdeksaas</i>	" -ksante	" -eksatta;
			<i>yhdeksäas</i>	" -ksante	" -ksättä;
			<i>kymmenees</i>	" -nente	" kymmenettä.

b) Järjestyksiset lu'un laskimet (Nom. numeral ordinalia, joiden varsi on vähintään kolmetavuinen ja päättyy nteillä).

Että *e* näissä lu'unlaskimissa-kin — ei ainoasti edellisissä (*a*) toisen rivin sanoissa — on muuttunu *t*:ksi (Infinitivossa), voinee siitä päättää' kuin näiden *n* ei, miten lyhykäisemmissä samallaisissa Infinitivo-sanoissa (esim. "kant^{ta}", kynt^{tä}), pysy, vaan peräti katoaa, samote kuin kolmetavuisten *ne*-päätteisten lausukka-varsiensa ("parane", pakene j. n. e.) Infinitivossa: "parata", pa'eta ...⁶ —

⁶ Yleiseen kolmetavuiset *e*-päätteiset lausukka-varret eroavat samallaisista kaksitavuisista, ei ainoasti taivutus- vaan myös johto-päätteitä liitettäessä; esim. teettävä-lausukat (*fact.*) panettaa, mänettää ja pesettää, kaksi-tavuisista varsista ("pane", mäne, pese) johdetut, verrattakoot samallaisiin kolme-tavuisista alkunsa saaneisiin: parantaa, ylentää, vähentää, karisuttaa, helisyttää, jotka ovat kasvaneet juu-

Kaikki tässäkin kohdin selviää, jos mietimmä *e:n*, kaikissa paikoin missä se sanan sisästä katoaa, muuttuneen *t:ksi* — jos ei (miten kieli-opissani jo esittelin) jokaiselta, niin — useampi-tavuisilta varsilta varmaanki. Järjestyksisten lukulaskimien varsi päättyy aina *nte:llä*, — esim. *kolmante*, neljänte j. n. e., — miten tiedämmä. Infinitivon päätteiden taas, *täydellisinnä* tosin *tä (ta)*, näissä sanoissa, samote kuin niissä missä *e* ei häviä (esim. *koskea*, *särkeä*), alkuperäisesti olleen ainoasti *ä (a)*, kerakkeetta *t:ttä*, — siis *kolmantea* (ja ei *kolmanteta*), *neljäntä* (ei: *neljäntetä*), — älytään siitä kieli-la'ista, jota jo 16 vuotta siitä aikakautisessa ”Suomi”-nimisessä kirjassa on esitelty, että, miten *alkuperäisesti yksinkertaista p:tä* ei tavata' koskaan *lyhyien äänikkeiden välillä*, jotka ovat *jälkimmäisissä* tavuissa,⁷ niin-ikään semmoisien äänikkeiden välistä samallinen *t* pyytää kadota'⁸ ja tavataan ainoasti neljättä eli kor'otonta tavuuta alkamassa (esim. *kaviota* = *kavioa*, *kartano(t)a*; *emäntätä* = *emäntää*, *saranata* = *saranaa*, *kavala(t)a*, *sanoma(t)a*, *tekemä(t)ä*, *tappelu(t)a*) — eipä siinäkään pysy jos joku ympäristön äänikkeitä on *e*; esim. *toimea* (ei: *toimeta*) = *tointa*, *niemeä* = *nien-*

---

ristä ”*parane*”... helise. Että *n*, side'-kerakkeena ollen kolmetavuisissa varsissa (”*parane*”...), teettävä-lausukoissa pysyy, vaan tehtävä-lausukoissa (*passiv.*) muuttuu *t:ksi*, siihen lie syynä teettävien luultava synty lisäämällä pää-lausukkaan lausukka-varren: *anta*, esim. ”*para(ne-a)ntaa*”, — ja tehtävä-lausukoiden taas, liittämällä apu-lausukaksi: *ottaa* (jonka vartena kun on *otta*, niin esim. *paratava* olisi muodostunut alkuperäisesti olemasta: ”*para[ne-o]ttava*”).

⁷ Sanotaan esim. kyllä: *saapa* (= *saava*), *syöpä* j. n. e., vaan ei: *sanopa* = *sanova*, *selittäpä*, *kiroapa*, eikä *kiroopa* (= *kiroova*), *lepäpä* (= *lepäävä*) . . .

⁸ Vieläpä melkeen samote *h* ja, Karjalassa, myös yksinkertainen *k* on huikenteleva sellaisessa tilassa; esim. *tuleen* = *tulehen*, *kartanoon* = *kartanohon*; *otta'ohon* (-*a'oon*) = *ottakohon* (-*koon*).

tä; *omenia* = *omenoita* (-nita), *ottajia* = *ottajoina*, *kääntäjiä* ⁹; *vierahien* = *vieraiden* (-asten), *mennehen* = *menneiden* (mennyttien). Mutta kuin ”*kolmantea, neljätettä*” . . . ovat alkuperäisiä ¹⁰, niin, jos niiden *e* ei olisi muuttunut *t*:ksi vaan peräti hävinnyt, en tiedä mikä olisi estänyt niitä luonnollisesti muodostumasta näin: *kolmanta, neljäntä*. On-han nuita niin päättyviä Nimukoita Suomessa kyllin, useempitavuisia-ki, — vieläpä juuri Infinitivossa; esim. ”*amentata . . . laidunta*”, *ahventa, paimenta, hapanta, onnetonta, ”lennätintä*”, *häntä, isäntä*; näyttääpä milt’ei useempitavuisia sanoja päätteellä *ntä* (*nta*) tavattavan useemmin kuin kaksitavuisia, jommoisia emme muista Infinitivoja muita kuin: ”*häntä*”, *unta, lunta, tointa, nientä*”, *pientä, sientä, lientä* (= liemeä), *ääntä, lointa* (= loimeä), *tuonta, suonta*.

⁹ Ainoasti *ij:n*, samote kuin *kk:n*, jälkeen useempi-tavuisten *ä* (*a*)-päätteisien Nimukoiden Infinitivossa Monikko-pääte ei ole *ää* (*ia*), — vaan *öitä* (*oita*); ei sentähden siinäkään käytetä *t* lyhyien äänikkeiden välissä, koska muka pääte ei ole pelkkä *itä* (*ita*).

¹⁰ Sanat ”*lyhyttä*”, *ohutta* ja muut, joiden varsi-päätteenä on *e* ihan ääntiön perästä (k. ylh. 2:o *a*), eivät ole esteeksi päätöksellemme että *e*-päätteisten sanavarsien Infinitivo-merkkinä on vaan äänike (*ä*, *a*), eikä *tä* (*ta*). Niissä muka nimukoissa, joiden varsi (ei päätyteillä ja vapaassa, olio-liitteettömässä) Nimennässä kadottaa elikkä muuten (kerakkeeksi) muuttaa pääte-äänikkeensä, käytetään tämä lyhennyt varsi eli nimentä sanavarren asemesta Infinitivossakin: esim. *mennyttä* (ei: *menne’etä*, eikä *mennettä*), *kuolnutta, ehyttä; vanhinta* (ei: *vanhimpata, -impaa*), *onnetointa* l. *onnetonta* (ei: *onnetomata, -ettomaa*); *vierasta* (ei: *vierahata, -raata*), *kangasta* (ei: *kanka’ata*), *tarvista* (ei: *tarpeeta*), *ahdasta*. Siis sanoissa: ”*lyhyttä, ohutta*” j. n. e., ei *lyhye, ohue . . .* ole vartena, vaan ”*lyhyt, ohut . . .*”; ja niin Infinitivon *t* näissä sanoissa, kuin ei tule ääntiöiden väliin, ei tarvitse’kaan kadota.

Vaan miten hyvänsä toinen, varressa olematon, *t* sanoissa ”kolmatta, neljättä j. n. e., lie syntyny. — se ainakin on varma että *t:n* puolesta useempitavuiset nimukat, samote kuin useempitavuiset lausukat, voittaat *kaksi*-tavuiset. Sen näkee selkeimmin siitä jo osoitetusta seikasta että *kaksi*-tavuisten, lyhyellä ääntiöllä päättyvien, kokonaisina pysyvien varsien perästä *t:n* jälkeä Infitivossa ei koskaan näy, vaikka kyllä kolme- ja useampi-tavuis-ten nimukka-varsien jälestä, niiden täydellisinäkin ollessa; esim. ”kaviota . . . tappeluta”, sammiota = *-ioa*, ravintolata.

Jos niistä *e*-päätteisistä sanavarsista, jotka tämän päätteensä kadottaat — *k:n*, *n:n* ja *t:n* edellä —, tehdään uudet parvet eli luokat, niin taivutukset nimukoillen ja lausukoille, s. o. sekä sijoittelemiset että n. k. käyttelemiset jakauntuisivat seuraavalla tavoin ja seuraavin tuntomerkin:

Nimukoiden sioittelema:

	1.	2.	3.		4.
			a.	b.	
Infin. cas.	-tä (<i>ta</i>)	ä (<i>a</i>) l. tä (<i>ta</i>)	-tä (<i>ta</i>)	-ttä (<i>tta</i>), ään- tiön perästä	-tä (<i>ta</i>), s:n, t:n taikka kaksike- ääntiön perästä
	kaksois eli kak- sinkert. ääntiön perästä	yksin- kert. ään- tiön pe- rästä	ke- rak- keen	- <i>en</i> , ään- tiön tahi <i>nt:n</i> perästä	- <i>sen</i> , kaksike- ääntiön perästä.
Illat.					
Esim.	<i>Pii</i> , <i>piitä</i> , <i>piihen</i> ; <i>voi</i> , <i>voita</i> , <i>voihen</i> ; <i>jää</i> , <i>jäätä</i> , <i>jääkän</i> ; <i>suo</i> , <i>suota</i> , <i>suohon</i> .	<i>Lähtöä</i> , <i>lähtöön</i> ; <i>Koskea</i> , <i>koskeen</i> ; <i>makeaa</i> (<i>-eata</i>) <i>makea'an</i> .	” <i>Tulta</i> , <i>tu- le'en</i> ; <i>sormusta</i> , <i>-ukse'en</i> ; <i>kilpistä</i> , <i>kil- pise'en</i> ”.	” <i>Lyhyttä</i> , <i>ly- hye'en</i> ; <i>kuudutta</i> , <i>kuu- tueen</i> ; <i>kymmenettä</i> , <i>-nenteen</i> ”.	<i>Venettä</i> , <i>vene'e- sen</i> ; <i>evästä</i> , <i>evä'a- sen</i> ; <i>naurista</i> , <i>nau- ri'isen</i> ; <i>epuuta</i> , <i>epuu- sen</i> .

Lausukoiden käyttölemä:

	1.	2.	3.		4.
			a	b	
Inf.:	-dä' (da')	-ä' (a)	-ä' (a) [1. -tä' (ta)], kerakkeen per.	-tä' (ta), ääntiön perästä	-tä' (ta)
Particip. (Adject. mod.)	-pä (pa) 1. -vä (va)	-vä (va)	-vä (va), e:n perästä	-evä (eva), n:n eli ts (ht, tt, ss):n perästä	-ävä (ava)
	kaksois eli pitkän ääntiön perästä	yksink. (lyhyen) ääntiön perästä			ääntiön perästä.
Esim.	Syödä; syöpä 1. syövä; uida; uipa, uiva; jääda; jääpä, jäävä; suoda; suopa, suova; kapaloida; -oiva.	Itkeä, itkevä; kuoria, kuoriva; vähentää, -tävä; parantaa, -tava; toivoa, toivova.	"Pestä', pe-sevä; arvella', el-va; panna', pane-va"; purra (purta) pureva.	"Enetä', ene-nevä; tarvita', tar-vitseva; tar'eta', tarke-neva"; iloita', iloitse-va; paeta', pake-neva;	"Hävitä', hävi-ävä; pel'ätä', pelkää-putota', putoa-va"; evätä', epäävä; huomata, huo-maava.

Kyllä-kai koko tuo uusi 3:s parvi molemmin haaroineen ei sisältäne saman verran sanoja kuin sen naapuri-parvet, 2:nen eteni. Vaan 1:ssä parvessa eli luokassa, jonka sanat, miten h. Koskinen-kin oikeen sanoo, ovat säännöllisimmät taivutukseltaan, — ei ole niinkään paljo kuin yhdessä tämän kolmantemme haarukoita; jonka vuoksi varmaan R. von Becker vainajamme piti kieliopissaan tuon 1:sen parven lausukat sekä nimukat säännöttöminä ja, toissa vuonna Wiipurin kirjapainosta toimittamissani sioitutuskaavoissa samat (1:sen parven) sanat, — joiden, samote kuin viimisen luokan sanojen, varret päättyyt kahdella ääntiöllä, — asetettiin lähemmä tätä (viime-) luokkaa, ei kuitenkaan tykkänensä sen yhteen. — Ei-hä sanojen *paljous* ole mikään *luonnollinen* jakoperustus, — vaikka sitä Eurén-ki näkyy seuranneen; sillä muuten hän ei suinkaan olisi saannu niin monta luokkaa, koska meidän 2:sen parven sanat ainoasti varsi-päätteen ääntiössä ja sen, yleisien (nimukoillen ja lausukoillen yhteisten) kieli-sääntöjen mukaan, tapahtuvissa muutoksissa toisistaan eroaat, taivutuksen suhteen.

Mutta kuinka-tahansa jaeltaneen, aina Nimukat ovat jaettavat samassa järestyksessä kuin Lausukat Suomessa. Tuolla uudellakin jaolla, jonka hr. Y. K. tarjoelee lausukoillen, olevan vastinta nimukoissa, sen olemma jo nähny. Vieläpä semmoinen yhtäläisyys, minkä h. Y. K. on keksivänänsä meidän nyt tässä esittelemän 3:n parven ja viimisen välillä, nimukoissa pistää silmään pian paremmin — ja ainakin yhtä hyvin — kuin lausukoissa, *n:n* muka alkaessa taivutus päätteen. Vaikka nimittäin viimisen luokan lausukat kaikissa paikoin, missä *n* kohtaapi, muuttaat side-ääntiönsä (*ä, a*), — esim. ”hävinnen” etc., — vaan *e*-päätteiset lausukka-varret muutamien seutujen murteissa, Wiipurin tienoilla varmaan, sujuvais-tenki kerakkehien perästä pidättäät tuon *e:nsä*, samassa kohdin, — esim. ”tule”nen, ”pane”nen, ”sure”nen, surenut, — niin perivas-toin viimisen luokan nimukat useimmin ja, säännöllisesti, aina säilyttäät vartensa puhtaana, *n:n* alkaessa taivutus-päätettä, s. o. Essivossa (Olenta-sia) — esim. ”vapaana, sileenä”, tervé’enä (harvoin: tervennä), kankaana (kangasna, -ssa), ”puhtaana”, ”venee”nä —, ihan samote kuin lyhyellä ääntiöllä päättyvä nimukka-varsi melkeen aina Essivossa säännöllisenä säilyy, miten huomaa sanoista: ”tule”na, ”lyhye”nä (lyhytnä, lyhynnä), ”kilpise”nä (-snä), ”kymmenente”nä, vanhimpänä (-inna). — Toiselta puolen kuitenkin viimisen luokan nimukat siinä todella eriaät näistä *e*-päätteis-vartisista, että hävinneen varsi-pääte-äänikkeen siaan saavat Infinitivossa (ja säännöttömässä Essivossa, miten jo näimmä), *t:n* verosta ¹¹, *s:n* — milloin muka nominativo, joka silloin on varren asemesta (mistä äsken oli puhe, k. ¹⁰),

¹¹ Viimisenki luokan *e*- (eli *e'e*-) päätteiset nimukka-varret säännöllisesti muuttaat pääte-*e:nsä* *t:ksi* Infinitivossa (sekä, Pohjanmaalla varmaanki, Nominativossa); esim. ”venettä”, venet, huonetta, — samote kuin saman (viimisen) luokan lausukat side-ääntiönsä; esim.: hangata’, -ten, -tkoon (varresta: hankaa); puuhata’, -ten, -tko (v. puuhaa); ”hävitkö” . . .

päättyy sillä, — esim. *kangasta* (Essivo: ”*kangasna*”), *puhdasta*; jonka takia nuita *e*-päätteis-vartisia nimukoitakaan, meidän mielestä, ei saata täydelleen yhdistää viimiseen luokkaan, — etenki koska viimisen luokan *Illativo*- (Yhdyntä-) *päätteen* *h:n* siaan käyttämä *s* tekee jyrkän erotuksen. Tätä *Illativon* *s*ää kyllä äskeisemmin on ruvettu hylkimään — Monikossa semminki, esim. ”*veneihin*, — vaan vil’aistessa *Inessivoon* ja *Delativoon*, joilla *s* on päätteen kerakkeena ja joihin *Illativo* on samassa suhteessa kuin *Allativo*, *Inensä*, *Adessivoon* ja *Ablativoon* (joilla niin-ikään on *l*), huomaa *Illativossa* *s:n* olevankin alkuperäisen; Suomen lähimmäisessä heimokielessä mainittu *sia* sen on *yleiseen* säilyttänyt yhtä hyvin kuin *Inessivo* ja *Delativo*.

Sijoittelemien ja Käytelmien paljoudesta kuitenkin ei lie, elävässä kielessä etenki, paljo — tuskin vähääkään hyötyä. Siis ja koska kuitenkin *vähintään kaksi* taivutus-muotoa tarvitaan suomessa, sekä *Lausukoillen* että *Nimukoille*, niin liitämmä tähän nyt täydellisen *Lausukka-käytelmän* kaavan, *kahdessa* taivutus-laadussa. Sen olemma ruotsiksi kyhänny, jotta se sopisi yhdistyä tuohon jo mainittuun *Wiipurissa* toimittamaani *sijotelma-kaavaan*, joka niin-ikään on ruotsiksi selitetty ja muutenki samassa järjestyksessä kuin tämä. Selityksien numerotkin ovat niin järestitetyt että ne muistuttaa sitä mikä jo *sijotelma-mallissa* on tulnut esiin, kirjasiinmuutoksista. Olemma muka sitä vähemmin pitäny tarpeellisena tässä uudestaan kertoa näitä muutoksia täydellensä näkyviin, koska ne tavataan melkeen jokaisessa uudemmassa Suomen kieliopissa — jospa ei kuitenkaan juuri yhtä lyhyesti ja selkeästi.

Allmänt Schema för Finska verbens konjugation (böjning genom modi).

Main conjugation table with columns for mood (Aktiv, Reflexiva, Passiva, Negativa), person, and various verb forms. Includes sub-headers for 'Aktiv böjnings-form', 'Reflexiva, Passiva och Negativa böjnings-former', and 'Aktiv böjnings-form, innefattande såväl faktiva, frequentativa, durativa, momentana m. m., som ock rent aktiva (enkla aktiva) verber.'

Modi och tempora m. m.

Numerus och persona

Table of verb forms categorized by mood: a) Praesentiv (Indicat. praes.), b) Praeteritiv (Indicat. praeterit.), c) Opinativ (Concessiv). Each row shows forms for different persons and numbers across various verb classes.

Additional notes and references at the bottom of the page, including 'Aktiv' and 'Passiv' labels for the final columns.

Fortsättning till Tab. 2, innehållande Allmänt Schema för Finska verbers konjugation.

Table with columns for grammatical categories (Aktiv böjnings-form, Reflexiva, Passiva och Negativa böjnings-former), verb forms (1.0 Verber, 2.0 Verber), and conjugation details (Infinitiv, Gerundia, etc.)

Anmärkningar till Tabellen,
innehållande Allmänt Schema för Finska verbers konjugation.

Anm. 16. a. Vid de finita modernas personal-ändelser, d. ä. rent subjektiva person-suffixerna, plägar, isynnerhet i östra dialekten, vokalen *e* öfvergå till de solennare och fylligare *ä* l. *a*, af ofvan (Anm. 2) för-mäld orsak, att korrt *e* undvikes i slutet af ord. I Tscheremissiskan, som, att dömma af dess hväsljud m. m., troligen är bland de ursprungligaste af de med finskan nära beslägtade (Schytiska eller Tschudiska) språken, ändas 1:sta och 2:dra person pluralis städse på *ä*, icke blott i alla, både nominala (possessiva) och verbala (subjektiva), suffixerna, hvilka äro *nä* (1:sta pers.) och *dä* (2:dra pers.); utan ock sjelfva det fristående (absoluta, isolerade) pronomen har *mä* och *tä*, i st. för de finska *me* och *te*. — *Mmä* (*mma*) och *ttä* (*tta*) böra derföre anses såsom de normala verb-suffixerna, ehuru utbildade af *mme* och *tte*, i Finskan. — Att, såsom vid nominernas personal-suffixer *mme'* och *nne'*, genom aspiration, äfven i verbernas suffixer, afhjelpa det för finskan språkvidriga att låta ord ändas på enkelt *e*, — skulle leda till brytande af en annan allmän språklag, nemligen den om konsonant-förmildring, (ty de ifrågavarande subjektiva verb-suffixerna hafva i 2:dra pers. plur. *dubbelt t*;) oberäknadt att aspiration, vid subjektiva suffixer, icke förefinnes, åtminstone ej för 1:sta person, som i östra munarterna lånar den passiva (3:dje persons) suffixen eller, närmare sagdt, det passiva uttrycket, till (aktivens) motsvarande mod.: t. ex. (*me*) *oteta'an*, *tehdä'än*, *saada'an*; *otetti'in*, *tehti'in*, *saati'in*; *otettaneen* . . . *otettasi'in*, i st. för *otamma*, *te'emmä*, *saamma*, *otimma* o. s. v.; *ottanemma*, . . . *ottaisimma*. Vid possessiva (nominala) person-suffixerna deremot både förekommer aspiration i finska tal-språket (samt betecknas i Lappska skrift-språket tillochmed medelst *k*; t. ex. *laibamek* = *leipämme*, vårt bröd) och är dessutom enligt med konsonant-förmildrings-lagen, emedan, i dessa suffixers 2:dra pers. plur., *t* öfvergått till *n* (eller, med andra ord sagdt: till *d*, som assimilerats af föregående *n*), — d. ä., af *nte'* uppstått *nne'*.

b. Vid tvåstafviga, på *a* ändade, *verbstammar* är att märka, det de alltid *kunna* helt och hållet utelemna stamslutet (*a*) framför följande *i*, — om föregående stafvelse är lång; t. ex. *maisti* (= *maistoi*) af *maista*; *kaati* l. *kaasi* (anm. 12), jemte *kaatoi*, af *kaata*; *kasti* (*kastoi*) af *kasta*.

Anm. 17. a) 1:o Såvida hela passivum, äfven det transitiva, i Finskan egentligen är impersonelt, så konstrueras det i första och andra personerna alltid, äfvensom i 3:dje person, då personal-pronomen (*hän*) är i subjekts stad och ställe, med *accusativ* eller infinit. casus (i st. för *Nominativ*): t. ex. *minut* (l. *minua*) *viedä'än* (*vietä'in*, *vietäne'en*, *vietäisi'in*, jag föres (fördes, tör föras, skulle föras), man förer (förde...) mig; *meidät* (*meitä*) *viedä'än*; *sinut* *viedä'än* o. s. v. (jfr anm. 1). — 2:o. Vid negativ konjugation brukas, såsom objektet (jfr anm. 14), ock passiva subjektet blott i *Infinitivus casus*, jemväl då det lidande föremålet (det vid passivum subjekt föreställande föremålet för verbets verkan) är bestämdt: t. ex. *ei tunneta'* (*sitä*) *tietä eikä* (*noita*) *teitä*, man känner icke (den) vägen ej heller de vägarne, ehuru detsamma positivt (jakadt) heter: *tunnetaan* (*se*) *tie* l. (*nuo*) *tiet*, man känner (den) vägen, (de der) vägarne; *ei (tätä) tietä korjata'*, (denna) vägen lagas icke = man lagar (reparerar) icke (denna) vägen; — *minua* (icke *minut*, än mindre *minä*) *ei viedä'*, jag föres icke; *meitä* (*sinua*, *teittä*, *häntä*, *heitä*) *ei viedä*, *vi* (du... de) föres icke; *minua ei viety'* (*vietäne'*, *vietäsi*), jag fördes icke (tör ej föras, skulle ej föras). — 3:o. I öfrigt (när hvarken negations-ord ej heller personal-pronomen är förenadt med passivum, men detta är eller förekommer transitivt, konstrueradt med objekt eller qvasi-subjekt) ställes det passiva subjektet i *Infinitiv casus*, endast då det är obestämdt eller partielt; eljest (då subjektet är bestämdt, totalt eller koncentreradt, d. ä. då artikel nyttjas i Svenskan och öfriga artikel egande språk) uti *nominativ*: t. ex. *hevoisia myödään*, hästar säljas (egentl.: det säljes hästar); *hevoisia myötä'in* (*mgötäne'en*, *-täsi'in*), hästar såldes (tör säljas, skulle säljas); *hevoiset myödä'än* (*nähdä'än*), hästarna säljas (ses). — 4:o. Ock vid *intransitiver* af aktiv form, när deras subjekt ej är bestämdt, ställes detta (det såsom subjekt i förening med verbet ingående nomen) i *Infinitiv casus*, och verbet sjelft blir operonligt, d. ä. står i tredje person sing.: såsom *hevoisia näkynee*, hästar töra synas (egentl.: det tör synas hästar); *hevoisia tulee*, hästar komma (kommer); *hevoisia on kaupan*, det finns (l. är) till salu hästar; *vettä löytyi* l. *oli* (*saapuvilla*), det fanns

(till-hands, tillgång på) vatten; *meitä* l. *teitä olisi siellä* (*paljon*), vi l. ni (eg.: oss, eder) vore der (många, i mängd). — Ja, till och med då verbet är copula, d. ä. när prädikatet utgöres af nomen (helst dock *substantivt*), kan, åtminstone i singular., konstruktionen med subjektet i Infinitiv cas förekomma, utan att dock *prädikatet någonsin blir Infinitiv*; t. ex. *sinua (sitä) on hölmö*, du (den, det) är ett fån (stoll); — bruket af obestämdt eller partielt subjekt här tyckes innebära en art förmildring i tilltalet.

b. Negativa konjugationens *Infinit. modi*, — ej blott Infinit. absol., utan ock substantiv. och adjekt. mod. (d. v. s. de så kallade gerundia, supina och particip.), — bildas äfven på ett för den finska språk-stammen sär-egett sätt. Icke-göra uttryckes nemligen i Finskan ej med det närmast motsvarande *ei-tehdä*, utan medelst: *tekemättä olla*, underlåta att göra; — likaså nyttjas *tekemättä-ollessa* i st. för *ei-tehdessä*, i bemärkelse af: när man icke gör; *tekemättä oleva* (*ollut, olemassa* o. s. v.) i st. f. *ei-tekevä* (*tehnyt, tekemässä*...), den icke görande (som icke gjort = не дѣлавшій, i att icke göra...); — d. ä. i allmänhet medelst hjälp-verbet *ole* (är), konstrueradt med absquessiv af supin. — *Ei-tehdä* brukas endast såsom passiv Indikativ, d. ä. i betydelse af: (det) göres icke; likasom *ei-tehnyt* bemärker blott: gjorde icke. Då talesättet: *ei tehdessä* (*tekevä* m. m.), förekommer, är negations-ordet (*ei*) icke bestämnings-ord till *teh-dessä* (*tekevä*...), utan till hufvud-verbet i satsen; t. ex. *ei tehdessä* har ej betydelse af: "när man icke gör", utan bemärker: *icke när man gör*. — Den egenhet, som är en följd af hela negativa konjugationens idé, må slutligen anmärkas, nemligen att, då förneknings-ordet upprepas i en (af två eller flera enkla satser bestående eller till sådana upplöslig) sammandragen sats, behörig persons ändelse *alltid* åtföljer negation; t. ex. *en tahdo' enkä* (icke: *eikä*, neque) *taida*, jag hvarken vill eller kan (jag vill icke, ej heller kan jag); *en minä etkä sinä tule*, *emmekä kykene emmekä "käsin kämmenin" käy* (*puutu' tartu'*) *semmoiseen työhön kiini*, hvarken jag eller du kommer, ej heller mäga vi med, ej heller gå vi in uppå (taga vi ihop med) ett sådant arbete "med händer och tänder" (egentl. med h. och finger-ändar).

Dessutom finnes 2:ne fullständigare perifrastiska eller sammansatta konjugationer i finskan, den ena med tillhjälp af verbum (substantivum) *olla* (vara), hvilken representerar *fulländad handling* eller *förfluten tid*,

och den andra sammansatt med 3:dje person af verbet *pitää* (hålla), som föreställer *ofulländad* (förestående) handling eller *tillkommande* tid. Dessas böjningar äro följande:

	1) Fulländad handling (med hjälp-verbet <i>olen</i>).		2) Förestående handling. (med hjälp-verb <i>pitää</i>).	
	a) <i>Aktivt</i> ,	b) <i>Passivt</i> ,	a) <i>Aktivt</i> .	b) <i>Passivt</i> .
	hvarvid brukas particip. praeterit. (antingen i Nominativ eller ock) Essiv, bildad ifrån Nominat. sing., d. ä. på <i>unna</i> l. <i>ynnä</i> (egentl. och fullständigast <i>nunna</i> l. <i>nynnä</i> ; förkortadt <i>na</i> l. <i>nä</i>).	konstrueradt med particip. praeteritum passivi i Nominat. eller Essiv casus af singularis numerus. Person åtskiljes genom Infinit. casus eller, vid positiv (jakkad) konjugation, äfven medelst accusativ.	Konstrueradt sålunda att subjektet ställes i genitiv, och grundverbet antingen i genitiv eller illativ casus af verbaladjektivet, som ändas på <i>mä</i> (<i>ma</i>)	Konstrueras med ändelsen <i>män</i> (<i>man</i>); vidfogad passiva stammen, som erhålles från (Opinativ eller) Participium futur, när resp. ändelser afhändas. Person uttryckes genom Accusat. (1. Infinitiv) casus.
I) Indicativ. Sing., 1 pers.	<i>Olen tehnyynnä</i> (-hnyt l. -hnä), jag har gjort; — negativt: <i>en ole' tehnyynnä</i> , j. har ej gjort.	<i>minut</i> (<i>minua</i>) <i>on tehty</i> (-ynä), j. har gjorts (blifvit gjord), man har gjort mig; <i>minua ej ole tehty</i> , j. har ej gjorts.	<i>minun pitää tekemän</i> , jag skall (kommer att) göra; <i>minun ej pitää tekemän</i> , j. sk. ej göra.	<i>minut</i> (l. <i>minua</i>) <i>pitää tehtämän</i> , jag skall göras; <i>minua ei pitää tehtämän</i> , jag skall icke göras.
2 pers.	<i>Olet tehnyynnä</i> , du har gjort; <i>et ole' tehnyynnä</i> , du har icke gjort.	<i>sinut</i> (<i>sinua</i>) <i>on tehty</i> , du har gjorts.	<i>sinun pitää tekemän</i> , du skall göra.	<i>sinut</i> (<i>sinua</i>) <i>pitää tehtämän</i> , du skall göras.
3 pers.	<i>On tehnyynnä</i> , (man) har gjort; <i>ei ole tehnyynnä</i> , har ej gjort.	<i>hänet</i> (<i>hään</i> , <i>hüntä</i> ; <i>se</i> , <i>sitä</i> ; <i>mies</i> etc.) <i>on tehty</i> , han... har gjorts; <i>hüntä</i> (-neä) <i>ei ole tehty</i> , h. har ej gjorts.	<i>hänen pitää tekemän</i> , han skall göra.	<i>hänet</i> (<i>hään</i> , <i>hüntä</i> ; <i>se</i> o. s. v.) <i>pitää tehtämän</i> , han... skall göras.
Plur., 1 pers.	<i>Olemme tehnyynnä</i> , vi ha gjort; <i>emme ole tehnyynnä</i> , vi ha ej gjort.	<i>meidät</i> (<i>meitä</i>) <i>on tehty</i> , vi ha gjorts.	<i>meidän</i> (<i>meiden</i>) <i>pitää tekemän</i> , vi skole göra.	<i>meidät</i> (<i>meitä</i>) <i>pitää tehtämän</i> , vi skola göras.
2 pers.	<i>Oletta tehnyynnä</i> , J hafven gjort; <i>ette ole' tehnyynnä</i> , J ha'n ej gjort.	<i>teidät</i> (<i>teitä</i> l. <i>teittä</i>) <i>on tehty</i> , J ha'n gjorts.	<i>teidän pitää tekemän</i> , J skolen göra.	<i>teidät</i> (<i>teittä</i>) <i>pitää tehtämän</i> , J skolen göras.

3 pers.	Ovat(te) tehynnä, de ha gjort; eivät ole tehynnä, de ha ej gjort.	heidät (heitä, heittä), on tehty, de ha gjorts.	heidän pitää tekemän, de skola göras.	heidät (heitä) pitää tehtämän, de ska göras.
2) Praeteritiv.	Olin (olit etc.) tehynnä, jag (du o. s. v.) hade gjort; en (et...) ollut tehynnä, j. (du...) hade ej gjort.	minut l. minua (sinut l. sinua, hänet etc.) oli tehty; jag (du, han...) hade gjorts.	minun (sinun m. m.) piti tekemän, jag (du...) skulle göra; minun ei pitänyt tekemän, j. skulle ej göra.	minut l. minua (sinut o. s. v.) piti tehtämän, jag (du...) skulle göras.
3) Opinativ.	Olenen [lienen l. olenen] (olenet etc.) tehynnä, jag (du...) tör ha gjort; en olene tehynnä, j. tör ej ha gjort.	(minut o. s. v.) olenee (lienee, olnee) tehty, (jag...) tör ha gjorts.	(minun, sinun...) pitänee tekemän, (jag, du...) tör skola göra.	(minut etc.) pitänee tehtämän, (jag...) tör skola göras.
4) Conditional.	Olisin (olisit m. m.) tehynnä, jag (du...) skulle ha gjort.	(minut...) olisi tehty, (jag...) skulle ha gjorts.	(minun...) pitäisi tekemän, (jag...) skulle göra.	(minut...) pitäisi tehtämän, (jag...) skulle göras.

Anm. 18. Imperativa Formationen med *ö* (*o*), i st. för *ä* (*a*), plägar benämnas Optativ eller Rogativ, i anseende till den lindrigare, till *önskan* eller *bön* sig närmande, befallning densamma innebär. — Den förekommer dock, vid språkets nuvarande ståndpunkt, endast för 3:dje person fullt utvecklad.

Anm. 19. Ett slags praeteritum (eller, rättare sagdt, perfectum) till gerundium (inessiv.) bildas medelst Infinit. casus af *particip. praeterit. (perfect.) passiv. singular.* — *Syötyä* kan således äfven, absolut nyttjadt, få betydelsen: *efter* ätandet, *efter* att ha ätit, sedan man ätit. Sammanställd med subjekt, — detta må då bestå af ett sjelfständigt nomen (i Genitiv) eller af person-suffix, — motsvarar denna participiela formation Grekiskans Genitivi absoluti och Latinets Ablativi "consequentiae": — t. ex. (*minun*) *kehoitettuani* bemärker: *me hortato*, *efter* det jag uppmuntrat; *ko'eteltuani* = *me experto*, sedan jag försökt; *ko'ettuaui* = *me conato*, *langettuani* = *me lapso*, *al'oitettuani* = *me orso*; *miehen al'ettua* = *viro orso*, sedan mannen begynt; *al'ettuamme* = *nobis orsis*, o. s. v. — Utan sjelfständigt (af subjektet i hufvudsatsen oberoende) objekt är så väl detta (förflutna l. fulländade handlingens), som det egentliga gerundiet i finskan, att jemföra, med Ryska gerundierna, åtminstone hvad betydelsen vidkommer: *tehtyä*, såsom gerundium, är nemligen = *дѣлавши*,

likasom ock *tehdessä* samt *tehden* närmast motsvara det ryska gerundium praesens: дѣлаючи I. дѣлая.

Anm. 20. *Gerundium inessiv*, d. ä. formationen på *essä* (*essa*), äfvensom *Supina Adessiv* och *Absquessiv*, eller de på *mällä* (*malla*) och *mättä* (*matta*), nyttjas ej blott opersonligt, såsom t. ex. *Gerund. instructiv*, utan ock med person-suffix: t. ex. *syödessäni*, medan jag äter l. åt; *syömälläni*, medelst mitt ätande (genom det att jag äter l. åt); *syömättäni*, utan att jag äter l. åt; *syödessäsi*, under det du äter o. s. v. — Dessa med person-suffix förenliga verbal-casus hafva derföre i kolumnerna här blifvit utmärkta med asterik.

Anm. 21. När vokalen *e* kommer att stå bredvid en annan vokal, plägar *e*, vid vårdslöst uttal, öfvergå till *i*; såsom *makia*, *lakia*, *särkiä*, *sulkia*, *repiä*, *antain*, *tahtoin*, i st. för *makea*, *lakea*, *särkeä* . . . *tahtoen*. Men såvida härigenom ej blott tvetydigheter, såsom vid hvarje bland anförda exempel synes, kunna uppstå, utan jemväl, såsom vid de sednare exemplen (*Gerund. instruct.*), konsonant-förmildrings-lagen (anm. 6 och 7) komme att brytas, så bör detta ovärdade uttal, i skrift åtminstone, icke följas i *allmänhet*. — Men, om *e* sammanstöter med ett annat *e*, så plägar någotdera *alltid* förvandlas till *i*; t. ex. *kätkien* och *kätkein*, i st. f. *kätkeen*. Då det föregående *e* förbytes, såsom i "kätkien", *käskien*, *kitkien*, uppstår heller intet brott mot konsonant-förmildrings-lagen.

Anm. 22. Till supiner kan ock räknas den på *mäisillä* (*maisilla*), oftast med tillagdt person-suffix, sig ändande verb-formation, hvilken är att betrakta såsom plural *Adessiv* till ett eljest obrukligt diminutiv, af verbala nominet på *mä* (*ma*), samt bemärker: *i beråd* eller, närmare sagdt, på väg (på vippen) att göra; t. ex. *putoamaisillani olin* (— *sillasi olit*, etc.), jag (du . . .) var på väg att falla. Denna formation begynner dock försvinna från språket och ersättas genom vanlig *Infinitiv*; t. ex. *oli hukkuu'* (*mänehtyä*), *putota'* (*upota'*, *langeta'*), *lähteä*, — i st. för *oli hukumaisillansa* (*mänehtymäisillänsä*), *putoamaisilla* (*uppoamaisilla*, *lankeamaisilla*), *lähtemäisillä*, — *paene periit*, *lapsus est*, *se condidit*.

Anm. 23. Efter "verba sensuum et dicendi", d. ä. sådana verber, som bemärka ett *varsnande* (med hvilket sinne som helst) eller *sägende*,

användes participiernas singulära *genitiv* alltid till Infinitivus modus: t. ex. *näkyy* (*näkyi, näkynee, näkyisi*), *kuuluu* l. *tuntuu tekevän* (*tulevan*), synes (syntes, bör synas, skulle synas), hörs l. tycks [känns, märks] göra (komma); *näkyy tehne'en* (*tulne'en*), synes ha gjort (kommit); *näkyy tehtävän* (*tultavan*), synes göras (kommas); *näkyy tehdyn*, synes ha gjorts; *sanota'an tekevän*, säges göra o. s. v. — — Äro begge verberna (både det beroende och hufvud-verbet) transitiva (och icke passiva), kan det infinitiva verbet ock få personal-suffix, såframt det har *samma person* (subjekt) som verbet i hufvudsatsen: t. ex. *sanon* (*sanoin, sanonen, sanoisin*) l. *huoma'an tekeväni*, jag säger (sade o. s. v.) l. varseblir mig göra; *sanomma tekevämme*, vi säga oss göra; *sanot tekeväsi*, du säger dig göra; *sanotta tekevänne*, j sägen eder göra; *sanoo* l. *sanoovat tekevänsä*, (man) säger l. de säga sig göra; *sanon tehneeni*, jag säger mig ha gjort; *sano' tehneesi*, säg dig ha gjort o. s. v. — Men i händelse det infinita verbet har särskildt subjekt, oberoende af hufvud-verbets, så står det infinita verbets subjekt städse (antingen det är person-pronomen eller annat pronomen eller nomen) i *Genitiven*, blott det är *bestämmt* (och således uttryckes i svenskan med artikel): t. ex. *Näkee, näki ja sanoo minun* (*meidän, sinun* etc.) *tulevan* l. *tulle'en*, Ngn ser, såg och säger mig (oss, dig . . .) komma l. (ha) kommit; *sanon ja muutki sanoivat sinun* (*hänen* o. s. v.) *tulle'en*, jag säger och jemväl andra sade att du (han . . .) kommit; *sanota'an minun olevan* l. *olle'en*, det säges att jag är l. varit. Det samma gäller äfven för vanlig Infinitivus modus, — d. ä. om ock icke genit. particip. lånas till Infinit. modus; såsom synes af följande uttryck: *anna' minun* (*hänen, meidän, heidän*) *tulla' eli hakea*, lät mig (honom . . .) komma l. afhemta (ansöka); *käski miehien antaa'*, bad männnn gifva. — Likgiltigt är dessutom om hufvud-verbets subjekt är utsatt eller, såsom i anförda exempel, blott genom verbets personal-ändelser uttryckes.

Är åter subjektet till ifrågavarande, genom verbum infinitum återgifna, objektiva (l. *att-*) sats *obestämmt*, ehuru utsatt, så står det i Infinitiv cas.; t. ex. *nä'en hevoisia tulevan*, jag ser (att) hästar komma; — ej annorlunda således än hvad i dylikt fall (jfr anm. 17, 4:o) händer vid de finitiva modi, som då (när deras subjekt är obestämmt) äro fullt impersonela, d. ä. saknande både person och numerus; t. ex. *hevoisia näkyy* (*tulevan, tulemassa* l. *tulossa*), hästar synas (komma, i antågande, i antåg), egentl. det synes (komma . . .) hästar.

Anm. 24. *Essivus* plur. af particip. praes., i suffixiv ställning, användes att beteckna: "i begrepp (bestyr) eller i utseende af att göra (vara)", = efter utseendet (efter hvad det ser ut l. tyckes) görande, d. ä. låtsande göra. T. ex. *kirjoittavinani olin* (— *vinasi olit*...), jag (du...) var såsom skrifvande, såsom jag (du...) skulle skrifva, "vi vocis", — d. ä. jag (du...) låtsade tkrifva; *tekevinänsä olivat*, de låtsade göra, eller, ordgrant öfversatt, de voro såsom de görande.

Anm. 25. a) I Finskan plägar ifrån hvarje, såväl transitivt som intransitivt, grund-verb härledas en det hebraiska Hiphil eller fransyskans konstruktion af grundverbets Infinitiv med *faire* (såsom böjligt hjälpverb) motsvarande verb-formation, känd under namn af *faktiv* form: T. ex. *syöttää*, beta, mata, d. ä. *låta äta*; *vittaa*, låta simma; *upottaa*, sänka, låta sjunka; *hukuttaa*, dränka, förstöra, låta drunkna l. förgås; *menettää* l. *mänettää*, förfara l. förslösa, låta gå; *kadottaa*, förlora, låta försvinna; *langettaa* och *pudottaa*, fälla, låta falla; *kudottaa*, låta väfva; *karsittaa*, låta qvista; *kitkettää*, l. rensa; — af ursprungliga verb-stammarna *syö* (infinit. *syödä*), *ui* (inf. *uida*), *uppoa* (sammandr. *uppoa*, inf. *upota*), *hukku*, *mene* l. *mäne*, *katoa* (sdr. *katoo*), *lankea* (*lankee*), *puto(a)*, *kuto*, *karsi*, *kitke*. — Som dock faktiva formens verber böjas likasom öfriga vanliga verber, behöfva de icke särskild böjnings-kolumn. Om deras bildning är att märka, att stammen (för dem) fås genom tillsats *ttä* (*tta*) till grundverbets stam. Härvid behöfver blott erinras, då grundverbets stam är mer än tvåstafvig, 1:o att, vid härledning från de på *e* med föregående liquida sig ändande stammar, sagde slut-vokal försvinner, — hvarigenom det faktiva härlednings-tillägget kommer att förenkla sitt *t*, emedan en stafvelse i midten af eller inne i ordet ej får slutas med flera konsonanter (jfr. anm. 11): t. ex. *paranta*, *alenta*, *ylentä*, *enentä*, *palelta*, af *parane*, *alene*, *ylene*, *enene*, *palele*; — 2:o att, vid härledning från verber på *se* l. *tä* (*ta*), slutvokalen plägar öfvergå till *y* l. *u* (särdeles vid bildande af dubbla faktiver, vid hvilka eljest, genom upprepande af flera *ä* (l. *a*), en välljudet störande tautotoni uppkomme) —: t. ex. *helisyttää* (transitivt), laga att klinga, af *helise*; *kannatuttaa*, låta ngn. bära, af grundverbet *kantaa*, hvars enkla faktivs stam är *kannatta*; *käsketyttää*, dubbelt faktiv af *käske*, — och att 3:o, då härledningen sker från verber på *ä* (*a*) med föregående vokal, detta *ä* (*a*) vanligen utstöttes, — såsom i de

ifrån *hävi(ä)*, *häpe(ä)*, *uppo(a)* m. fl. (se ofvan) utbildade *hävittää*, *hävettää*, *upottaa*... —, undantagande, då den vokal, som föregår ifrågavärande binde-vokal (*ä*, *a*), äfven är *ä* (*a*), i hvilket fall bindevokalen, liksom vid de i 2:dra momentet afhandlade verber, blir *u* (*y*): t. ex. *hakauttaa* = *hakattaa*, låta hugga; *epäyttää*, låta inhibera l. återkalla; *lepäyttää*, låta hvila; af *hakka'a*, *epä*, *lepää*. — Oftast händer dock att det i nästanförda punkt omordade *u* l. *y* sammansmälter med föregående *ä* (*a*), bildande sålunda *uu*: *hakkuuttaa*, *epuuttaa*, *lepuuttaa*. Att *epäyttää* och *lepäyttää* ej bli *epyttää*, *lepyttää*, är en naturlig följd deraf att *u* l. *y* efter en i samma stafvelse föregående vokal uttalas och alltså äfven egentligen är *v*, som är närmare beslägtadt med *u* än med *y*. — Den modifikation i nu gällande skrifsätt för Finskan vore derföre jemväl härvidlag önskelig, att *u* (*y*) efter vokal i samma stafvelse betecknades med *v* — ett bokstafstecken, som i fordna Romerska orthografin var gemensamt för *u* och *v*; — jfr. ofvan *käy* (*käv*), *kävi*, *kävele* o. s. v.

b) Äfvenledes kan ifrån *flerstafviga* verber, som icke ändas på *e* eller *i*, i allmänhet, samt de faktiva, nu afhandlade, i synnerhet, deriveras en frequentativ formation, hvars stam ändas på *ele*. Denna verbala bildningsform afviker ej heller ifrån det vanliga böjnings-sättet för verber. Hvad dess utbildning ur grund-verbet vidkommer, så fås den utan undantag genom att slut- eller binde-vokalen i grundverbets stam förvandlas till *ele*; t. ex. *kastele*, *koettele*, *pistele*, *sanele*, *puhele*, *kysyle*, *vastaele*, *putoele*, *repeele* (*repeile*, se anm. 21) och *halkeele* (*—keile*), af stammarna *kasta*, *koetta*, *pistä*, *sano*, *puhu*, *kysy*, *vastaa*, *putoa*, *repeä* (*repee*) *halkea*; — således lika enkelt som absquessiva adjektiver bildas ifrån motsvarande substantivs absquessivus casus, genom utbyte af slut-vokalen *a* (*ä*) till *oma* (*ömä*) eller, i absolut nominat. singul., *oin* (*öin*) l. *on* (*ön*): t. ex. *onnettoma*, nominat. absol. *onnetoin* (*—ton*), af *onnetta*, cas. absquess. till *onne* (nominat. absol. *onni*); *nimetttömä*, *nimetöin*, af *nimet-tä*; *äidittömä*, af *äidittä*; *isättömä* af *isättä*. — Verber på *e* åter bilda frequentativus genom tillägg af *ksi*; t. ex. *oleksi*, *kul'eksi*, af *ole*, *kulka* (stam; imperativi 2:dra pers. sing.: *kul'e*). Af "oleksi" har dock yttermera ett vanligt frequentativ utbildat sig: *oleksele* eller, medelst omkastning (metathesis, hysteron proteron), *oleskele*; hvarutom såväl *oleksi* som *kuleksi* utgrenat sig till förlängda, från de i Tschudiskan vanliga inchoativerna (på *skende*) härledbara, frequentativer: *oleksentele* l. *oleskentele*, *kuleksen-*

tele l. *-skentele*. Likaså böra *kuuntele* l. *kuultele* (*kuule-ele*), *lyssna*, samt *tutkistele*, undersöka l. forska, måhända anses såsom förlängda upprepningsformer till *kuule* och *tutki*.

c) Verbala nominerna på *mä* (*ma*) samt *-mise* (Nominat. absol. *-minen*) och *-mykse* l. *mukse* (nominat. absol. *-mys*, *-mus*), -af hvilka de på *mä* l. *ma* beteckna någon (redan färdig) produkt eller den fullbordade verksamheten, de på *mise* deremot sjelfva producerandet, proceduren eller progressen, d. ä. den ofulländade och ännu fortgående verksamheten, samt de på *mykse* (*mukse*), likasom de svenska verb-substantiverna på *ing*, antyda så väl produkter som producerandet, — erhållas genom omedelbart tillägg af sagda härlednings-ändelser till verbets stam: t. ex. *teke-mä*, *tekeminen* (— *mise*); *hakema*, *hakeminen*; *vestämä*, *lupaama*, *kuorima*, *käärimä*, *keräämä*; *vestäminen* . . . *kerääminen*, *luottaminen*; *luottamus* (— *mukse*), *kärsimys* (— *mykse*), *katumus*, *kysymys*, *hakemus*, *kokemus*.

Äro verbstammarna öfver två stafvelser långa eller hafva de dubbelvokal i 2:dra stafvelsen, så plägar, vid näst anförda formation eller den på *mykse* (*mukse*), i allmänhet *m* jemte verbstammens slut- eller bindenvokal bortlemnas, så att af t. ex. verbstammarna *vasta'a*, *lupa'a*, *huokaa*, *keträä* (*kehrää*), *kokoa* (*kokoo*), *tunnusta*, *puolusta*, *palvele*, *viljele*, *opetta*, *kadotta*, *hämmentä*, *vähentä*, *parenta*, uppkomma verb. substantiver: *vastaus* (stam: *vastaukse*), *lupaus*, *huokaus*, *keträys*, *kokous* *tunnustus* . . . *viljelys*, *opetus*, *kadotus*, *hämennys* (— *endys*), *vähennys*, *parannus*. Verber på *e*, åtminstone frequentativerna på *ele*, göra dock härifrån undantag; t. ex. *koettelemus*, *tutkistelemus*, — ehuru dock de trestafviga stammarna pläga utelemna sitt finala *e*, men icke härlednings-tilläggets *m*, samt bilda sålunda *katselmus*, *kyselys*, i st. för *katselemus*, *kyselymys*; — hvilket allt troligen sker på det att tonvigten måtte komma att hvila på det nominala härlednings-tillägget (*m*)us l. (*m*)ys. — Af *lankea*, sdr. *lankee*, bildas ock *lankemus* l. *lankeemus*, ej *lankeamus*, än mindre *lankeus*.

Vid abstrakta, från adjektiver härledda, substantiver på *us* l. *ys*, hvilka i den oförkortade stammen hafve *-yte*, *-ute*, och, i genitiv. absolutus, *-yden* (*uden*), märkes åter tydlig skilnad mellan dem, som deriveras från adjektiv-stammar på vokal med föregående konsonant, och dem hvilka hafva sitt ursprung från sådana (adjektiva) stammar, der vokal eller aspiration föregår slut-vokalen. De förra (der konsonant föregår adjektiva stamslutets vokal) bibehålla vid derivation stamslut-vokalen eller, i-

fall den ej är *o*, låta densamma assimileras af följande vokal (härlednings-tilläggets initial: *y*, *u*); t. ex. *huonous*, *ujous*, *pahuus* (i st. för *pahaus*), *vanhuus* (pro *vanhaus*), *kavaluus* (-*laus*), *onnettomuus* (-*maus*), älytömyys (-*mäys*), *nuoruus* (-*reus*), *viheriäisyys* (-*seys*), *eripuraisuus*; — Men den sednare afdelningen (der adjektivstammen har vokal före slut-vokalen) utelemnar slut-vokalen helt och hållet, såsom *vapaus* (ej *vapauus*, än mindre *vapaauus*), *korkeus* (hvarken *korkeuus* ej heller *korkeaus* l. -*ceus*), *viikkaus* (ej *viikkauus*), *pehmeys* (ej *pehmeys*), *rakkaus*, *kirkkkaus*, *valkeus*, *vireys*, *ahneus*, *raittius*, — af stammarna *vapaa*, *korkea* l. *korkee*, *viikka'a* . . . *vireä* (-*ree*), *ahne'e*, *raitti'i*. — De abstrakta substantiverna skilja sig således, lika mycket till heständsdelarnes sammanfogning, som till deras beskaffenhet och betydelse, ifrån de i absoluta Neminativen stundom lika ändade verb-substantiverna, hvilkas sätt att sammansmäla grundordet med härlednings-tillägget är, såsom ofvan ådagalades, beroende af tonvigten och med hvilka de nu berörda (från adjektiver härledda) substantiver, ehuru i samt enahanda, icke böra förväxlas eller komma under samma kategori.

d) Verbala substantiverna på *jä* (*ja*), som beteckna göraren (verkställaren, produceraren) och alltså motsvara de svenska på *are*, foga sitt härledningstillägg omedelbart till verbets stam, såframt denna icke ändas på *e*, — i hvilken händelse sagda *e* med det följande *j* hopsmälter till (vokalen) *i*; — t. ex. *antaja*, *ottaja*, *työntäjä*, *lykkääjä*, *vastaaja*, *vetäjä*, *kyntäjä*, *lämmittäjä*, *kääntäjä*, *epäjä*, *leipoja*, *repijä*, *kuorija*, *särkijä* (i st. för *särkejä*), *kätkiä* (pro *kätkejä*), *itkiä* (*itkejä*), *kävelä* (-*lejä*), *arvelia*. De bildas således alldeles analogt med patronymika (maskulina familje-namn), gentilia (folkslags-namn), diminutiver och adjektiver på *ise* (Nominat. absol. -*inen* l. *is-*), såsom *palainen* (genit. *palaisen*), *iloinen*, *punainen*, *sininen*, *Valkoinen*, *Vanhainen*, *Lappalainen*, *Venäläinen*, *Koskelainen*, *Koskinen* (ej *Koskeinen*, se anm. 10), *Kilpeläinen*, *Kilpinen*. Vid nästanförda derivation iakttages blott att dubbel vokal framför *i* plägar förenklas (jfr anm. 5); t. ex. *Mättäinen* (pro *mättääinen*), *Turpeinen* (= *turpeäinen*), samt att *i* efter (ursprungligen) enkelt *i* vanligen bortfaller, såsom *Lampinen* i st. för *Lampiinen* (anm. 11 e).

E är således den ostadigaste bland vokaler; *o* och de öfriga dunkla vokalerna (*u*, *y*, *ö*) de stadigaste, så sällan de än förekomma. Enkelt *e* försvinner nemligen, såväl i härledning som böjning, före *j* (*i*), — ja tillochmed framföre *my* l. *mu* (se ofvan c); oberäknadt hvad som händer

stammar på *e* med föregående liquida (se tabell-kolumnerna) framför vokal, nemligen framför det infinitiva böjningstillägget *ä* l. *a* (hos verber *ä* l. *a'*) — äfvensom framför genit. plur. utan plural-tecknet (*j*, *i*) — hvilket allt icke inträffar för andra vokaler än den flyktiga lingualen (*e*). — *O*, *ö*, *u* och *y* deremot bibehållas alltid före böjnings-ändelse, — jemväl då denna begynner med *j* (*i*), som eljest kan sägas åtnjuta ett slags privilegium (uteslutande rätt) att, särdeles vid flexion, förändra föregående (stamslut-)vokal. Äfven framför superlativa (adjektiv-gradens) *i* kvarstår dunkel vokal; t. ex. *hienoin* (genit. *hienoimman*), *paksvin*, *äksyin*, — emot hvad förhållandet är med de icke dunkla vokalerna, såsom synes af superlativerna *köyhän*, *vanhin*, *mustin*, *vikkelin*, *sukkelin*, *terävin*, *iloinin*, *tuorein*, *rakka'in*, *kärkkä'in*, *älykkä'in*, bildade ur positiv-stammarna *köyhä*, *vanha*, *musta*, *vikkeli*... *iloinen*, *tuore*, *rakka*, *kärkkä*, *älykkä*. — Endast framför *e* (i frequentativ härlednings-ändelse) afgår ock *o* och *u* (*y*): t. ex. *latele* (af grundverbets stam *lato*), *sanele*, *puhele*, *kysyle* (se ofvan b).

Ifrån verba frequentativa — på *ele* och (efter *e*) *ksi* — är att skilja 1:o de verba på *o* samt (efter vek vokal och *o*) *i*, — såsom *katko*, *tempo*, *nyki*, *ryki*, *höki* och *potki*, — hvilka kunna kallas *extensiva* i jemförelse med de från samma rot utgående *intensiva* *katkaise*, *tempaise*, *nykäise*... *potkaise*; äfvensom 2:o de *durativa*, mest af onomato-poëtiskt ursprung varande, på *aja* l. *äjä*, hvilka icke blott ha motsvarande intensiv, ett slags kraft och eftertryck antydande, engångsform på *ise* (ej *aise* l. *äise*), utan ock de fleste derjemte rent momentan sådan, på *htä* (*hta*), d. ä. alldeles analog med *säikähtä* (af *säikky*), *liikahta* (af *liikku*), *luiskahta* m. m., — såsom synes af följande uppställning:

<i>Heläjä, helise, helähtä,</i>	<i>Suhaja, suhise, suhahta,</i>
<i>Kolaja, kolise, kolahta,</i>	<i>Täräjä, tärise, tärähtä,</i>
<i>Pamaja, pamise, pamahta,</i>	<i>Vapaja, vapise, vavahta,</i>
<i>Rähäjä, rähise, rähähtä,</i>	

Anm. 26. Hvad härlednings-tilläggens ursprung beträffar, så är möjligt och troligt, ej mindre ur fonetiska än logiska grunder, att det frequentativa tillägget *ele* (infinit. *ellä* l. *ella'*) uppkommit af *ole* (infinit. *olla'*, vara), — och det faktiva *-ttä* (infinit. *ttää*) l. *tta* åter af *anta* (infinit. *antaa'*, gifva, låta), således t. ex. *syöttää*, *låta-äta*), *juottaa* (vattna, låta-dricka, ge-dricka), *te'ettää* (låta göra), *kasvattaa*, *laitattaa*, *le-*

vittää, lämmittää, parantaa, vähentää, enentää, ylentää, laajentaa, af *syö* (l. *syödä, äta*) *antaa, juo-antaa, teke-antaa* (*tehdä antaa*), *kasva-antaa, laitta-antaa, leviä (-itä) antaa, lämpiä (-mmittä) antaa, parane-antaa* o. s. v. — Det passiva *tää* (*ttää, ettää*) l. *taa* dereremot tyckes uppkommit af *ottaa* (*emottaga*), likasom det komparativa *mpä* (*empä*) l. *mpa*, Nominat. *-mpi*, af det intensiva *ompa* (*on-pa*) l. *ompi*, — samt absquessiva adjektivernas *ömä* (*oma*) af adjektivet *oma*, egen, eget. — Vidare bildas de reflexiva verbernas karakters-tecken påtagligen af *itse* (*sjelf*); äfvensom superlativens *i* påminner om enahanda ursprung, helst Romerskans nota superlativi (*issim*) kan härledas från *ipse* (= *itse* i finskan), — genom labialernas förvexling och omkastning, — samt ryskan bildar superlativ medelst omskrifning eller sammansättning med böjliga adjektivet *самый* (*-мал, мое*), som ock betyder: *sjelf*. Dessa härledninggar äro icke omöjligare än den allmänt antagna derivation af qvinliga familjenamnens karakteristiska kännemärke, *tär* (*stam: -ttäre*) l. *tar*, ifrån *tytär* (*tyttäre*), sålunda att *Louhettare* vore sammandraget af *Louhe(n) tyttäre*, *Lemmetär* åter af *Lempe* (*Lemmen*) *tyttäre*, *Kilvettäre* af *Kilpe* (*-lven*) *tyttäre*, och *Turpeettare* vore = *Turpee* (*n*) *tyttäre*.

18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100